

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

PETYCJA

**w interesie publicznym w sprawie nowelizacji przepisów ustawy o ochronie
zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy Prawo o ruchu drogowym
w zakresie zasad wpisu pojazdów mechanicznych
do wojewódzkiej ewidencji zabytków**

Działając w interesie publicznym, na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, niniejszym wnoszę o podjęcie pilnej inicjatywy ustawodawczej mającej na celu **doprecyzowanie, ujednolicenie oraz uszczelnienie przepisów regulujących procedurę kwalifikacji pojazdów mechanicznych jako zabytkowych.**

Obecny stan prawny, charakteryzujący się nadmierną ogólnością i brakiem delegacji do wydania precyzyjnych kryteriów oceny, prowadzi do niejednolitej praktyki orzeczniczej organów ochrony zabytków oraz nadużyć prawa. Poniżej przedstawiam szczegółowe uzasadnienie oraz propozycje rozwiązań legislacyjnych.

I. Brak jednolitych standardów orzeczniczych i naruszenie zasady zaufania do organów państwa

Zasadniczą wadą obecnego systemu prawnego jest pozostawienie kwestii wpisu pojazdu do ewidencji zabytków wyłącznej, nieskrępowanej obiektywnymi wskaźnikami, uznaniowości Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków. Brak rozporządzenia standaryzującego kryteria oceny pojazdu (poza ogólnym kryterium wieku) skutkuje rażącym zróżnicowaniem wykładni przepisów w poszczególnych województwach.

Stan faktyczny, w którym ten sam przedmiot postępowania administracyjnego – pojazd o tożsamych cechach technicznych i historycznych – w jednej jednostce podziału terytorialnego uzyskuje status zabytku, a w innej spotyka się z odmową, stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa. Prowadzi to do zjawiska instrumentalnego traktowania właściwości miejscowej organów, polegającego na fikcyjnych zmianach miejsca zamieszkania lub przenoszeniu prawa własności w celu uzyskania korzystnej decyzji administracyjnej w innym województwie. Taka praktyka podważa autorytet organów administracji publicznej.

II. Deprecjacja statusu pojazdu zabytkowego i luki w systemie bezpieczeństwa

Wobec postępującego procesu starzenia się parku maszynowego w Polsce, coraz większa liczba pojazdów wielkoseryjnych osiąga ustawowy próg wieku. Brak skorelowania definicji pojazdu zabytkowego z wymogami dotyczącymi jego stanu zachowania i oryginalności prowadzi do instrumentalnego wykorzystywania instytucji wpisu do ewidencji.

Obserwowany jest proceder rejestrowania jako zabytkowe pojazdów wyeksploatowanych, nieprezentujących wartości kolekcjonerskiej, a służących do codziennej eksploatacji. Działanie to ma na celu wyłącznie uzyskanie przywilejów ekonomiczno-prawnych, w szczególności zwolnienia z obowiązku okresowych badań technicznych. Zjawisko to nie tylko dewaluuje pojęcie „zabytku techniki”, ale również generuje ryzyko dopuszczenia do ruchu pojazdów niesprawnych technicznie, co stoi w sprzeczności z zasadami bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

III. Niewłaściwa implementacja przepisów o kolekcjach (*ratio legis*)

Szczególnej interwencji legislacyjnej wymagają przepisy dotyczące wpisu do ewidencji pojazdów stanowiących element kolekcji. Obecna, nieprecyzyjna redakcja przepisów stworzyła lukę prawną, umożliwiającą rejestrowanie jako zabytkowe samochodów współczesnych, a nawet fabrycznie nowych, pod pretekstem włączenia ich do zbioru.

Przyznawanie statusu zabytku oraz wynikających z niego uprawnień pojazdom, które znajdują się w bieżącej ofercie handlowej producentów, jest sprzeczne z *ratio legis* ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prowadzi to do wypaczenia istoty ochrony dziedzictwa, która winna dotyczyć dóbr kultury o walorze historycznym, a nie dóbr konsumpcyjnych nabywanych w celach inwestycyjnych lub użytkowych.

IV. Postulaty legislacyjne (propozycje *de lege ferenda*)

W celu wyeliminowania wyżej opisanych nieprawidłowości, wnoszę o wprowadzenie następujących zmian w przepisach prawa powszechnie obowiązującego:

1. Nowelizacja ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym

Wnoszę o doprecyzowanie definicji pojazdu zabytkowego (art. 2 pkt 39) poprzez dodanie wymogów jakościowych. Proponowane brzmienie winno uwzględniać, iż pojazdem zabytkowym jest pojazd, który – poza wpisem do rejestru lub ewidencji – charakteryzuje się zachowaniem zasadniczej części oryginalnych

podzespołów oraz stanem technicznym i wizualnym odpowiadającym standardom historycznym, wykluczającym nadmierną eksploatację.

2. Nowelizacja ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Wnoszę o wprowadzenie delegacji ustawowej dla Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do wydania rozporządzenia określającego szczegółowe warunki techniczne i historyczne, jakie musi spełniać pojazd mechaniczny wpisywany do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Rozporządzenie to winno ujednolicić praktykę organów konserwatorskich w skali całego kraju.

3. Uszczelnienie przepisów dotyczących kolekcji

Wnoszę o wprowadzenie zapisu wyłączającego możliwość wpisu do ewidencji zabytków – w ramach kolekcji – pojazdów produkowanych seryjnie, które nie osiągnęły określonego wieku (np. 25 lat), chyba że stanowią one prototypy lub egzemplarze o udokumentowanym, szczególnym znaczeniu dla historii państwowej.

V. Ochrona pasjonatów i zasada proporcjonalności

Jednocześnie pragnę podkreślić, że nowelizacja przepisów musi uwzględniać zasadę proporcjonalności. Wprowadzenie rygorystycznych kryteriów nie może skutkować wykluczeniem z ochrony prawnej pojazdów popularnych (tzw. *youngtimerów*), które dzięki dbałości właścicieli zachowane są w nienagannym stanie oryginalności.

Kryterium decydującym o wpisie winien być obiektywny stan zachowania substancji zabytkowej i stopień oryginalności pojazdu, a nie wolumen produkcyjny danego modelu czy jego elitarność. System prawny powinien skutecznie eliminować pojazdy zaniedbane, jednocześnie gwarantując ochronę prawną każdemu obiektowi techniki, który stanowi świadectwo minionej epoki i jest utrzymywany w stanie kolekcjonerskim.

Ufam, że Ministerstwo dostrzeże wagę przedstawionego problemu i podejmie działania mające na celu przywrócenie ładu prawnego w tym obszarze.

Jednocześnie oświadczam, że wyrażam zgodę na ujawnienie mojego imienia i nazwiska zarówno w treści niniejszej petycji, jak i we wszelkich informacjach oraz dokumentach urzędowych dotyczących jej rozpatrywania.

Z poważaniem

Jakub Wołak

Podpisano podpisem elektronicznym

Załączniki: *brak*

Wykonano w 2 egz.:

1. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
2. a/a